

Сыдықов Нұрбол Тұрарұлының
6D010800 – Дене шынықтыру және спорт мамандығы бойынша
философия докторы (PhD) дәрежесін иелену үшін
**«Өңірлік деңгейдегі спорттық-бұқаралық іс-шараларды
ұйымдастыру және оларды басқару (Ақтөбе облысы мысалында)»**
диссертациясының
АНДАТПАСЫ

Зерттеу өзектілігінің мәні Қазақстанда спорттық жарыстардың спорттық-бұқаралық, әсіресе өңірлік іс-шараларды ұйымдастыру негізіндегі қызметі оларды басқару проблемасын тереңінен зерттеу қажеттігі тұрғысынан алғанда аз зерттелгендігінде. Өңірлік жарыс қызметін басқаруды айқындайтын толық және шынайы мәліметтерді білмей, оларды қолданысқа енгізбей, заманауи қоғамның әлеуметтік сұранысына сай келетін зерттелуші құбылысты жетілдіру мәселесін шешу мүмкін емес. Мемлекеттің бұқаралық спортты дамыту жөніндегі саясатына сәйкес спорттық-бұқаралық іс-шаралар негізінде спорттық жарыс қызметін басқаруды дамыту қажеттілігі жеткілікті дәрежеде зерттелмеген, ал бұл өз кезегінде арнайы зерттеулерді талап етеді.

Диссертациялық зерттеудің мақсаты - өңірлік деңгейдегі (Ақтөбе облысы мысалында) спорттық-бұқаралық іс-шаралар негізіндегі спорттық жарыс қызметін ұйымдастыру мен оларды басқарудың теориялық және әдістемелік негіздеме беру.

Зерттеу міндеттері:

1. Ғылыми және ғылыми - әдістемелік дереккөздерді талдау негізінде спорттық-бұқаралық іс-шараларды жоспарлаудың теориялық негіздерінің күйін және заманауи даму кезеңіндегі негізгі бағыттарының күйін зерттеу.

2. Ақтөбе өңірі тұрғындарына арнап жүйекұраушы факторлардың өзара байланысына негізделген спорттық іс-шаралар жүйесін әзірлеу.

3. Ақтөбе облысында дене шынықтыру мен спортты дамытудың арнайы бағдарламасын спорттық-бұқаралық іс-шараларды басқару құралы ретінде әзірлеу.

4. Спорттық іс-шаралар жүйесін халықпен жұмыс істеу тәжірибесіне енгізу арқылы дене шынықтыру мен спорт саласы бойынша жарыс қызметін басқару тиімділігін тексеру.

Зерттеу әдістері: алға қойылған міндеттерді шешу теориялық және эмпирикалық әдістердің жиынтығымен қамтамасыз етілді. Теориялық әдістердің ішінде: ғылыми және ғылыми - әдістемелік әдебиеттерге салыстырмалы түрде сараптама жүргізу және жинақтау. Эмпирикалық әдістер ретінде: педагогикалық бақылау, педагогикалық эксперимент қалыптастыру, спорттық-бұқаралық іс-шараларды бойынша авторлық сауалнама жүргізу, математикалық статистика әдістері қолданылды.

Қорғауға келесі ережелер ұсынылады:

1. Ақтөбе облысының өңірінде дене шынықтыру және спорт жүйесін осы аймақтың ерекшеліктерін ескере отырып жетілдіру. Бұл ерекшеліктерге мыналар жатады: өңір тұрғындарының басқа елдердің өкілдерімен жан-

жақты байланыстарына жағдай жасайтын аймақтың геосаяси жағдайы; қала тұрғындарының қоныстану тығыздығы; аймақтағы халықтың шоғырлануының жоғары деңгейі.

2. Аймақты дамытудың әлеуметтік-экономикалық жағдайларының сандық және сапалық сипаттамалары (экономикалық, демографиялық, әлеуметтік және т.б.), облыс тұрғындары арасында дене шынықтыру-сауықтыру және спорттық-бұқаралық жұмыстың дамуын бағалаудың объективті және субъективті көрсеткіштерін жүйелеу (дене шынықтыру және спортпен шұғылданушылардың саны, кадрлармен қамтамасыз ету, дене даярлығының деңгейі және т.б.) өңірде дене шынықтыру мен спортты дамыту тұжырымдамасын қалыптастыру негізін құрайды.

3. Ақтөбе облысында дене шынықтыру мен спортты дамытудың кешенді бағдарламасы өңірдің ерекшелігін ескере отырып, спорттық-бұқаралық іс-шаралар негізінде дене шынықтыру мен спортты жетілдірудің басым бағыттарын анықтайды. Әрбір бағыт мақсаттарды, міндеттерді, анықталған проблемаларды, оларды шешу шаралары мен құралдарын қамтиды. Басым бағыттар: адамдардың білім беру, ақпараттық-насихаттық және экономикалық құралдармен дене бітімін жетілдіруге қажеттілігін қалыптастыру; мектепке дейінгі, мектептегі, орта және жоғары кәсіптік білім беру мекемелеріндегі дене тәрбиесі; жаңа формациядағы кәсіби және қоғамдық мамандармен қамтамасыз ету; дене шынықтыру-сауықтыру және спорт ғимараттары желісін дамыту; тұрғылықты жері бойынша дене шынықтыру.

4. Облыс аймағында дене шынықтыру және спорт жүйесін одан әрі жетілдіру спорттық-бұқаралық іс-шаралар негізінде құрылған және өңірлік пен салалық құқықтық нормаларды үйлестіруді, команданың сұраныстарын, жабық пен ашық спорт кешендерін салу бағдарламаларын, дене шынықтыру мен спортты қаржыландырудың қосымша көздерін іздеуді ескеретін жаңа мамандықтар бойынша дене шынықтыру мамандарын даярлауды және қайта даярлауды қамтиды.

Зерттеудің негізгі нәтижелері.

1-ші нәтиже. Халықты дене белсенділігімен айналысуға жаппай тартуға қол жеткізу үшін дене шынықтыру-спорттық ғимараттардың кадрлық, ақпараттық және капиталды негізгі ресурстардың өзіндік құнын төмендетуге мүмкіндік беретін іс-шаралар қажет екендігі орнатылған. Бұқаралық спортты ресурстық қамтамасыз ету жүйесінің базалық қағидаларын қайта қарау мақсатында теориялық негіздеме қарастырылды.

2-ші нәтиже. Ақтөбе облысының тұрғындарына арналып мақсатты нәтижені, қатысушылардың өңірлік және жас ерекшеліктерін, олардың спорттық даярлық деңгейін, мотивация мен жарыстарға деген қарым-қатынас түрлерін ескере отырып, жүйе құраушы факторлардың өзара байланысына негізделген спорттық-бұқаралық іс-шаралар жүйесі жасалды.

3-ші нәтиже. Ақтөбе облысында дене шынықтыру мен спортты дамытуды спорттық-бұқаралық іс-шара ретінде басқару құралы ретінде құрастырылған кешенді бағдарламаның ерекшелігі - бұл алдыңғы қатарлы

халықаралық және отандық тәжірибеге негізделген нақты әдістемелік пен ұсынымдық сипатта болуында екендігі орнатылды.

4-ші нәтиже. Белгілі бір өңірге – Ақтөбе облысына қатысты спорттық-бұқаралық іс-шаралар жүйесін халықпен жұмыс істеу тәжірибесіне енгізу арқылы дене шынықтыру мен спорт саласы бойынша жарыс қызметін басқаруды дамыту үшін әрбір жарыс түрлерін дұрыс ұйымдастырып, жарысқа қатысушыларды көптеп тарту және тұрғындардың спорттық даярлығын күшейту мүмкіндігінің жоғары екендігі дәлелденді.

Алынған нәтижелердің жаңалығы мен маңыздылығын негіздеу. Зерттеудің ғылыми жаңалығы мен маңыздылығы оның ерекшеліктерін ескере отырып, өңірлік деңгейде дене шынықтыру мен спорт саласы бойынша жарыс қызметінің ұтымды жүйесін қалыптастыру мәселелерін жүйелі түрде қарау арқылы анықталады. Облыс аймағындағы дене шынықтыру мен спорттың жай-күйіне жүргізілген сараптама ел ішіндегі дене шынықтыруды дамытудың заманауи әлеуметтік-педагогикалық, ұйымдастырушылық күйлерін анықтауға және негіздеуге мүмкіндік берді.

Ақтөбе өңіріндегі дене шынықтыру мен спорт саласындағы спорттық-бұқаралық іс-шаралар қызметінің дамуын басқарудың маңызды құралдарының бірі болып табылатын кешенді бағдарламаны әзірлеу технологиясы теориялық тұрғыдан негізделген. Ақтөбе облысында спорттық-бұқаралық іс-шаралар негізінде дене шынықтыру мен спортты дамытудың кешенді бағдарламасын іске асырудың нәтижесінде дене шынықтыру және спорт саласындағы өңірлік жарыс жүйесін одан әрі жетілдірудің негізгі бағыттары анықталды.

Ғылыми негізделген әдістерге негіздеме беру, оларды әзірлеу және қолдану жалпы облыс өңірінде дене шынықтыру және спорт жүйесін спорттық-бұқаралық іс-шаралар негізінде жетілдіруге, дене шынықтыру мен спортқа әсер етудің ұйымдастырушылық және басқарушылық жолдары мен әдістерінің кешенін анықтау мен тәжірибеге енгізуге мүмкіндік берді.

Ғылымның даму бағыттарына немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі. Диссертациялық жұмыс Қазақ спорт және туризм академиясының 2020-2025 жылдарға арналған даму стратегиясына; ҚазСТА 2019-2023 жылдарға арналған ҒЗЖ жоспарына; Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейін дене шынықтыру мен спортты дамытудың тұжырымдамасына; Қазақстан Республикасы Үкіметінің «Дене шынықтыру мен бұқаралық спортты дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған кешенді жоспарын бекіту туралы» қаулысына сәйкес орындалды.

Зерттеу нәтижелерін жариялау. Диссертация тақырыбы бойынша барлығы 7 ғылыми еңбек жарық көрген. Оның 2 мақала Scopus базасына енген шет елдік басылымында, 3 - ҚР БЖҒМ Білім және Ғылым саласындағы бақылау Комитеті ұсынған ғылыми басылымдарда, 2 - халықаралық конференциялар материалдары жинақтарында жарияланды.

Диссертациялық зерттеу мәтінінде автор журналдардың келесі мақалаларында жариялаған материалдар пайдаланылды.

Journal of Physical Education and Sport (JPES) журналында:

1. Sydykov N., Kulbaeyev A. Modular training optimization for sports managers // Modular training optimization for sports managers // Journal of Physical Education and Sport (JPES). -Vol.19 (3). Art. 251. -P. 1715 – 1719. 2019 online ISSN: 2247 - 806X; p-ISSN: 2247 – 8051; ISSN - L = 2247 - 8051.

Авторлардың үлесі: жұмыс идеясы, экспериментті жоспарлау және өткізу, деректерді жинау және өңдеу, мақала жазу – Сыдыков Н.; кеңес беру, мақаланы редакциялау – Кулбаев А.

2. Kuderiev Zh., Beknazarov Zh., Kasymbayeva J., Shonov E. Sh., Minarbekov D.I., Sydykov N.T. The influence of Qazaq Kuresi classes on the management of the level of reserves of the athletes' body // Cypriot Journal of Educational Sciences. –2021. - Vol. 16. - Issue 6. - P. 3147-3155. DOI:10.18844/cjes.v16i6.6514

Авторлардың үлесі: жұмыс идеясы, зерттеу жүргізу, деректерді жинау және өңдеу, мақала жазу – Сыдыков Н.; кеңес беру және мақаланы редакциялау – Кудериев Ж., Бекназаров Ж., Касымбаева Ж.; теориялық талдау үшін материал дайындау – Минарбеков Д.И.

ҚР БҒМ Білім және ғылым саласындағы бақылау комитеті ұсынған дене шынықтыру теориясы мен әдістемесі ғылыми-теориялық журналында:

3. Сыдықов Н., Кулбаев А.Т. Дене шынықтыру және спорттық менеджмент негіздері // Дене тәрбиесінің теориясы мен әдістемесі. - 2019. - № 1 (55). -Б. 33-36.

Авторлардың үлесі: жұмыс идеясы, зерттеу жүргізу, деректерді жинау және өңдеу, мақала жазу - Сыдықов Н.; кеңес беру және мақаланы редакциялау - Кулбаев А.Т.

4. Сыдықов Н., Кулбаев А.Т., Абдреимова К.А. Спорттық менеджменттің ерекшеліктері // Дене тәрбиесінің теориясы мен әдістемесі. - 2019. -№ 2 (56). Б. 88-92.

Авторлардың үлесі: жұмыс идеясы, зерттеу жүргізу, деректерді жинау және өңдеу, мақала жазу - Сыдықов Н.Т.; кеңес беру және мақаланы редакциялау - Кулбаев А.Т.; теориялық талдау үшін материал дайындау - Абдреимова К.А.

5. Сыдықов Н.Т., Құлбаев А.Т., Келдіқұлов Ғ.К., Абдреимова К.А. Жоғары білікті спортшыларды даярлауды басқаруды ұйымдастыру // Дене тәрбиесінің теориясы мен әдістемесі. - 2019. - № 3 (57). -Б. 147-151.

Авторлардың үлесі: жұмыс идеясы, зерттеу жүргізу, деректерді жинау және өңдеу, мақала жазу - Сыдықов Н.Т.; кеңес беру және мақаланы редакциялау - Құлбаев А.Т., Келдіқұлов Ғ.К.; теориялық талдау үшін материал дайындау - Абдреимова К.А.

Халықаралық конференциялар материалдарының жинақтарында:

6. Сыдықов Н.Т., Кулбаев А.Т., Абдреимова К.А. Роль средств рекламы и пропаганды в управлении // XXIV Междун. науч. конгресс «Олимпийский спорт и спорт для всех»: мат. – Казань, 2020. – С. 471-475.

Авторлардың үлесі: жұмыс идеясы, зерттеу жүргізу, деректерді жинау және өңдеу, мақала жазу - Сыдықов Н.Т.; кеңес беру және мақаланы

редакциялау - Кулбаев А.Т.; теориялық талдау үшін материал дайындау – Абдреимова К.А.

7. Кулбаев А.Т., Кельдикулов Г.К., Сыдыков Н.Т., Талкыбаев Б.И., Казанкапов А.Б. Анализ состояния и эффективности системы международных соревнований, проводимых в Республике Казахстан // Междун. научно-практ. конф. ««Инновации в образовании, физической культуре, спорте и туризме»: мат. - Алматы, 2020. – С. 229-232.

Авторлардың үлесі: жұмыс идеясы, зерттеу жүргізу, деректерді жинау және өңдеу, мақала жазу - Сыдықов Н.Т.; кеңес беру және мақаланы редакциялау - Кулбаев А.Т.; теориялық талдау үшін материал дайындау – Кельдикулов Г.К., Талкыбаев Б.И., Казанкапов А.Б.

АННОТАЦИЯ

диссертации на соискание степени доктора философии (PhD)
по специальности 6D010800 - Физическая культура и спорт
**«Организация и управление спортивно-массовыми мероприятиями
регионального уровня (на примере Актюбинской области)»**
Сыдықова Нұрбола Тұрарұлы

Актуальность исследования заключается в том, что в Казахстане деятельность спортивных соревнований на основе организации спортивно-массовых мероприятий, особенно региональных, мало изучена с точки зрения необходимости глубокого изучения проблемы управления соревновательной деятельностью. Без знания и использования полных и достоверных материалов, отражающих управление региональной соревновательной деятельностью, невозможно решить проблему совершенствования исследуемого явления, отвечающего социальным запросам современного общества.

Необходимость развития управления спортивной соревновательной деятельностью на основе спортивно-массовых мероприятий, в соответствии с политикой нашего государства по развитию массового спорта недостаточно изучена, что требует специальных исследований.

Цель диссертационного исследования - теоретическое и методическое обоснование организации и управления спортивной соревновательной деятельностью на основе спортивно-массовых мероприятий регионального уровня (на примере Актюбинской области).

Задачи исследования:

1. Изучить состояние теоретических основ планирования спортивно-массовых мероприятий и основных направлений на современном этапе развития на основе анализа научной и методической литературы.

2. Разработать систему спортивных мероприятий для населения Актюбинского региона, основанной на взаимосвязи системообразующих факторов.

3. Разработать специальную программу развития физической культуры и спорта в Актюбинской области как средства управления спортивно-массовых мероприятий.

4. Проверить эффективность управления соревновательной деятельностью в сфере физической культуры и спорта путем внедрения системы спортивно-массовых мероприятий в практику работы с населением.

Методы исследования: решение поставленных задач обеспечивалось совокупностью теоретических и эмпирических методов. Среди теоретических методов: сравнительный анализ и обобщение научной и научно-методической литературы. В качестве эмпирических методов использовались: педагогический контроль, формирование педагогического эксперимента, авторский опрос спортивно-массовых мероприятий, методы математической статистики.

На защиту выносятся следующие положения:

1. Совершенствование системы физической культуры и спорта в регионе Актыбинской области с учетом особенностей данного региона: его геополитическое положение, создающее условия для всесторонних контактов жителей региона с представителями других стран; плотность расселения городского населения; высокий уровень концентрации населения в регионе.

2. Количественные и качественные характеристики социально-экономических условий развития региона (экономические, демографические, социальные и др.), систематизация объективных и субъективных показателей оценки развития физкультурно-оздоровительной и спортивно-массовой работы среди населения области (численность занимающихся физической культурой и спортом, кадровое обеспечение, уровень физической подготовки и др.) составляют основу формирования концепции развития физической культуры и спорта в регионе.

3. Комплексная программа развития физической культуры и спорта в Актыбинской области определяет приоритетные направления совершенствования физической культуры и спорта на основе спортивно-массовых мероприятий, с учетом специфики региона. Каждое направление включает цели, задачи, выявленные проблемы, меры и средства их решения. Приоритетные направления: формирование потребности людей в физическом совершенствовании образовательными, информационно-пропагандистскими и экономическими средствами; физическое воспитание в учреждениях дошкольного, школьного, среднего и высшего профессионального образования; обеспечение профессиональными и общественными кадрами новой формации; развитие сети физкультурно-оздоровительных и спортивных сооружений; физическая культура по месту жительства.

4. Дальнейшее совершенствование системы физической культуры и спорта на территории области построено на основе спортивно-массовых мероприятий и включает подготовку и переподготовку специалистов физической культуры по специальностям, учитывающим гармонизацию региональных и отраслевых правовых норм, запросы команд; программы строительства закрытых и открытых спортивных комплексов; поиск дополнительных источников финансирования физической культуры и спорта.

Основные результаты исследования.

1-й результат. Установлено, что для достижения массового вовлечения населения в занятия физической активностью необходимы меры, позволяющие снизить себестоимость кадровых, информационных и капитальных основных ресурсов физкультурно-спортивных сооружений. В целях пересмотра базовых принципов системы ресурсного обеспечения массового спорта рассмотрено теоретическое обоснование.

2-й результат. Разработана система спортивно-массовых мероприятий для населения Актыбинской области, основанная на взаимосвязи системообразующих факторов, с учетом целевого результата, региональных и возрастных особенностей участников, уровня их спортивной подготовки, мотивации и форм отношения к соревнованиям.

3-й результат. Установлено, что особенностью комплексной программы развития физической культуры и спорта в Актюбинской области как средства управления спортивно-массовым мероприятием является то, что она носит конкретный методологический и рекомендательный характер, основанный на передовом международном и отечественном опыте.

4-й результат. Доказано, что внедрение в практику работы с населением системы спортивно – массовых мероприятий, относящихся к определенному региону-Актюбинской области, позволяет правильно организовать каждый вид соревнований для развития управления соревновательной деятельностью в сфере физической культуры и спорта, привлечь большее количество участников соревнований и усилить спортивную подготовку населения.

Обоснование новизны и важности полученных результатов. Научная новизна и значимость исследования определяются системным рассмотрением вопросов формирования рациональной системы соревновательной деятельности в области физической культуры и спорта на региональном уровне с учетом ее особенностей. Проведенный анализ состояния физической культуры и спорта на территории области позволил выявить и обосновать современные социально-педагогические, организационные состояния развития физической культуры внутри страны.

Теоретически обоснована технология разработки комплексной программы, являющейся одним из важнейших инструментов управления развитием деятельности спортивно-массовых мероприятий в сфере физической культуры и спорта в Актюбинском регионе. В результате реализации комплексной программы развития физической культуры и спорта определены основные направления дальнейшего совершенствования системы региональных соревнований в области физической культуры и спорта.

Обоснование, разработка и применение научно обоснованных методов позволяет совершенствовать систему физической культуры и спорта в целом по региону области на основе спортивно-массовых мероприятий, выявить и внедрить в практику комплекс организационных и управленческих способов и методов воздействия на физическую культуру и спорт.

Соответствие направлениям развития науки или государственным программам. Диссертационная работа выполнена в соответствии со стратегией развития Казахской академии спорта и туризма на 2020-2025 годы; Планом НИР КазАСТ на 2019-2023 гг.; с Концепцией развития физической культуры и спорта Республики Казахстан до 2025 года; с Постановлением Правительства Республики Казахстан «Об утверждении Комплексного плана по развитию физической культуры и массового спорта на 2020-2025 годы».

Публикация результатов исследования. Всего по теме диссертации опубликовано 7 научных работ, из них 2 - в зарубежных изданиях, входящих в базу Scopus, 3 - в научных изданиях, рекомендованных Комитетом по контролю в сфере образования и науки МОН РК, 2 - в материалах Международных конференций.

Вклад докторанта в подготовку опубликованных статей. В тексте диссертационного исследования использованы материалы, опубликованные автором в следующих статьях журналов и докладах конференций.

В журнале Journal of Physical Education and Sport (JPES):

1. Sydykov N., Kulbaeyev A. Modular training optimization for sports managers // Modular training optimization for sports managers // Journal of Physical Education and Sport ® (JPES). -Vol.19 (3). Art. 251. -P. 1715 – 1719. 2019 online ISSN: 2247 - 806X; p-ISSN: 2247 – 8051; ISSN - L = 2247 - 8051.

Авторлардың үлесі: жұмыс идеясы, экспериментті жоспарлау және өткізу, деректерді жинау және өңдеу, мақала жазу –Сыдыков Н.; кеңес беру, мақаланы редакциялау – Кулбаев А.

2. Kuderiev Zh., Beknazarov Zh., Kasymbayeva J., Shonov E. Sh., Minarbekov D.I., Sydykov N.T. The influence of Qazaq Kuresi classes on the management of the level of reserves of the athletes' body // Cypriot Journal of Educational Sciences. –2021. - Vol. 16. - Issue 6. - P. 3147-3155.DOI:10.18844/cjes.v16i6.6514

Авторлардың үлесі: жұмыс идеясы, зерттеу жүргізу, деректерді жинау және өңдеу, мақала жазу –Сыдыков Н.; кеңес беру және мақаланы редакциялау –Кудериев Ж., Бекназаров Ж., Касымбаева Ж.; теориялық талдау үшін материал дайындау –Минарбеков Д.И.

В научно-теоретическом журнале теории и методики физической культуры, рекомендованном комитетом по контролю в сфере образования и науки МОН РК:

3. Сыдыков Н.Т., Кулбаев А.Т. Дене шынықтыру және спорттық менеджмент негіздері //Теория и методика физической культуры. - 2019. - № 1 (55).- С.33-36.

Вклад авторов: идея работы, проведение исследований, сбор и обработка данных, написание статей - Сыдыков Н.; консультирование и редактирование статей-Кулбаев А. Т.

4. Сыдыков Н., Кулбаев А.Т. Спорттық менеджменттің ерекшеліктері / Теория и методика физической культуры. - 2019. - № 2 (56).- С.88-92.

Вклад авторов: идея работы, проведение исследований, сбор и обработка данных, написание статей - Сыдыков Н.; консультирование и редактирование статей - Кулбаев А. Т.

5. Сыдыков Н.Т., Кулбаев А.Т., Келдикулов Ғ.К., Абдреимова К.А.Жоғары білікті спортшыларды даярлауды басқаруды ұйымдастыру //Теория и методика физической культуры. - 2019. - № 3 (57).- С.147-151.

Вклад авторов: идея работы, проведение исследований, сбор и обработка данных, написание статей - Сыдыков Н.Т.; консультирование и редактирование статей-Кулбаев А. Т., Келдикулов Г. К.; подготовка материала для теоретического анализа-Абдреимова К. А.

В сборниках материалов международных конференций:

6.Сыдыков Н. Т., Кулбаев А. Т., Абдреимова К. А. Роль средств рекламы и пропаганды в управлении // XXIVМеждун. науч. конгресс «Олимпийский спорт и спорт для всех»: мат.- Казань, 2020. - С. 471-475.

Вклад авторов: идея работы, проведение исследований, сбор и обработка данных, написание статей - Сыдыков Н.Т.; консультирование и редактирование статей-Кулбаев А.Т.; подготовка материала для теоретического анализа - Абдреимова К.А.

7. Кулбаев А.Т., Кельдикулов Г.К., Сыдыков Н.Т., Талкыбаев Б.И., Казанкапов А.Б. Анализ состояния и эффективности системы международных соревнований проводимых в Республике Казахстан //Междун. научно-практ. конференция «Инновации в образовании, физической культуре, спорте и туризме»: мат. - Алматы, 2020. – С. 229-232.

Вклад авторов: идея работы, проведение исследований, сбор и обработка данных, написание статей - Сыдыков Н.Т.; консультирование и редактирование статей-Кулбаев А.Т.; подготовка материала для теоретического анализа-Кельдикулов Г.К., Талкыбаев Б.И., Казанкапов А.Б.

ABSTRACT

of thesis for the degree of Doctor of Philosophy (PhD)
on a speciality 6D010800 –Physical culture and sport
**«Organization and management of mass sports events of the regional
level (on the example of Aktobe region)»**
Sydykov Nurbol Turaruly

The relevance of the research lies in the fact that in Kazakhstan the activity of sports competitions based on the organization of sports and mass events, especially regional ones, is little studied in terms of the need for in-depth study of the problem of management of competitive activity. Without knowledge and use of full and reliable materials reflecting management of regional competitive activity, it is impossible to solve the problem of improving the studied phenomenon that meets the social demands of modern society.

The need to develop the management of competitive sports activities based on sports and mass activities, in accordance with the policy of our state to develop mass sports has not been studied enough, which requires special research.

The purpose of the dissertation research: theoretical and methodological substantiation of the organization and management of sports competitive activities based on sports and mass events of the regional level (on the example of the Aktobe region).

Research objectives:

1. To study the state of theoretical foundations of planning sports mass events and the main directions at the present stage of development based on the analysis of scientific and methodical literature.
2. To develop a system of sporting events for the population of the Aktoberegion based on the relationship of systemic factors.
3. To develop a special program for the development of physical culture and sports in Aktobe region as a means of managing sporting events.
4. To check the effectiveness of management of competitive activities in the field of physical culture and sports by introducing a system of sports mass events into the practice of working with the population.

Research methods: the solution of the tasks set was provided by a combination of theoretical and empirical methods. Among the theoretical methods: comparative analysis and generalization of scientific and scientific-methodical literature. The following empirical methods were used: pedagogical control, the formation of a pedagogical experiment, the author's survey of sports mass events, methods of mathematical statistics.

The following provisions are presented for defense:

1. Improvement of the system of physical culture and sports in the Aktobe region, taking into account the peculiarities of the region. These features include: the geopolitical position of the region, which creates conditions for comprehensive contacts of the region's residents with representatives of other countries; the density of urban population settlement; a high level of population concentration in the region.

2. Quantitative and qualitative characteristics of socio-economic conditions of the region's development (economic, demographic, social, etc.), systematization of objective and subjective indicators of assessment of the development of physical culture and sports and mass activities among the population of the region (the number of people engaged in physical culture and sports, staffing, the level of physical training, etc.) form the basis for the concept of physical culture and sports development in the region.

3. The comprehensive program of development of physical culture and sport in Aktobe region determines the priority areas of improvement of physical culture and sport based on sports and mass activities, taking into account the specifics of the region. Each direction includes goals, objectives, identified problems, measures and means of their solutions. Priority directions: forming of need of people in physical perfection by educational, informational and economic means; physical education in institutions of pre-school, school, secondary and higher professional education; providing of professional and public staff of new formation; development of network of physical culture and sport facilities; physical culture in the community.

4. Further improvement of the system of physical culture and sport in the region is based on sports and mass activities and includes training and retraining of specialists in physical culture, taking into account the harmonization of regional and sectoral legal norms, the requests of teams; programs for the construction of indoor and outdoor sports complexes; the search for additional sources of funding for physical culture and sports.

The main results of the study.

Result 1. It is established that in order to achieve mass involvement of the population in physical activity it is necessary to take measures to reduce the cost of personnel, information and capital basic resources of physical education and sport facilities. In order to revise the basic principles of the system of resource provision of mass sports the theoretical justification is considered.

Result 2. The system of sports-mass activities for the population of Aktobe region, based on the relationship of strategic factors, taking into account the target result, regional and age characteristics of participants, the level of their sports training, motivation and forms of attitude to the competition was developed.

Result 3. It is established that the peculiarity of the comprehensive program of development of physical culture and sport in the Aktobe region as a means of managing sport and mass activities is that it has a specific methodological and recommendatory nature, based on international and domestic best practices.

Result 4. It is proved that the introduction to the practice of working with the population of the system of sports - mass events relating to a particular region - Aktobe region, allows you to properly organize each type of competition for the development of management of competitive activities in the field of physical culture and sports, to attract a greater number of competitors and strengthen the sports training of the population.

Rationale for the novelty and importance of the obtained results. The scientific novelty and significance of the study is determined by the systematic

consideration of the issues of formation of a rational system of competitive activity in the field of physical culture and sports at the regional level, taking into account its features. The analysis of the state of physical culture and sports on the territory of the region made it possible to identify and substantiate the modern socio-pedagogical, organizational conditions of the development of physical culture within the country.

Theoretically substantiated the technology of development of an integrated program, which is one of the most important tools of management of the development of activities of sports mass events in the sphere of physical culture and sports in Aktobe region. As a result of the implementation of a comprehensive program for the development of physical culture and sports the main directions of further improvement of the system of regional competitions in the field of physical culture and sports are identified.

Justification, development and application of science-based methods allows to improve the system of physical culture and sports in the region as a whole on the basis of sports and mass activities, to identify and implement a set of organizational and managerial ways and methods of impact on physical culture and sports.

Compliance with the directions of development of science or state programs. Dissertation work has been carried out in accordance with the development strategy of the Kazakh Academy of Sports and Tourism for 2020-2025; the Research Plan of KazAST for 2019-2023; the Concept of Physical Culture and Sports of the Republic of Kazakhstan until 2025; the Decree of the Government of the Republic of Kazakhstan "On approval of the Comprehensive Plan on development of physical culture and mass sports for 2020-2025".

Publication of research results. In total, 7 scientific papers were published on the topic of the dissertation, of these 2 - in foreign publications included in the Scopus database, 3 - were published in scientific publications recommended by the Committee for Control in Education and Science of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan, 2 - in collections of materials from international conferences.

Contribution of a doctoral student to the preparation of published articles. The text of the dissertation research uses materials published by the author in the following articles of journal and conference reports.

In the Journal of Physical Education and Sport (JPES):

1. Sydykov N., Kulbaeyev A. Modular training optimization for sports managers // Modular training optimization for sports managers // Journal of Physical Education and Sport ® (JPES). -Vol.19 (3). Art. 251. -P. 1715 – 1719. 2019 online ISSN: 2247 - 806X; p-ISSN: 2247 – 8051; ISSN - L = 2247 - 8051.

Contribution of the authors: the idea of the work, planning and conducting the experiment, collecting and processing data, writing the article – N.Sydykov; consulting, article editing – A. Kulbaeyev.

2. Kuderiev Zh., Beknazarov Zh., Kasymbayeva J., Shonov E. Sh., Minarbekov D.I., Sydykov N.T. The influence of Qazaq Kuresi classes on the management of the level of reserves of the athletes' body // Cypriot Journal of

EducationalSciences. –2021. - Vol. 16. - Issue 6. - P. 3147-3155.DOI:10.18844/cjes.v16i6.6514

Contribution of the authors: the idea of the work, research, data collection and processing, writing articles - Sydykov N.T.; consulting and article editing- Kuderiev Zh., BeknazarovZh., Kasymbayeva J., preparation of material for theoretical analysis-Minarbekov D.I.

In the scientific and theoretical journal of the theory and methodology of physical culture, recommended by the committee for control in the field of education and science of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan:

3. СЫДЫКОВ Н.Т., Кулбаев А.Т. Дене шынықтыру және спорттық менеджмент негіздері// Theory and methods of physical culture. - 2019. - №1 (55). - P. 33-36.

Contribution of the authors: the idea of the work, conducting research, collecting and processing data, writing articles - Sydykov N.; consulting and editing articles-Kulbaeyev A.T.

4. СЫДЫКОВ Н., Кулбаев А.Т., Абдреимова К.А. Спорттық менеджменттің ерекшеліктері / Theory and methods of physical culture. - 2019. -№2 (56).-P.88-92.

Contribution of the authors: the idea of the work, conducting research, collecting and processing data, writing articles - Sydykov N.; consulting and editing articles-Kulbaeyev A.T.

5. СЫДЫКОВ Н.Т., Кулбаев А.Т., Келдикулов Ғ.К., Абдреимова К.А.Жоғары білікті спортшыларды даярлауды басқаруды ұйымдастыру //Theory and methods of physical culture. - 2019. - №3 (57). -P. 147-151.

Contribution of the authors: the idea of the work, research, data collection and processing, writing articles - Sydykov N.T.; consulting and editing articles - Kulbaeyev A.T., Keldikulov G.K.; preparation of material for theoretical analysis-Abdreimova K.A.

In the collections of materials of international conferences:

6. СЫДЫКОВ Н.Т., Кулбаев А.Т., Абдреимова К.А. Роль средств рекламы и пропаганды в управлении // XXIV intl. scientific Congress «Olympic sport and sport for all»: mat. - Kazan, 2020. - P. 471-475.

Contribution of the authors: the idea of the work, research, data collection and processing, writing articles - Sydykov N.T.; consulting and editing of articles - Kulbaeyev A.T.; preparation of material for theoretical analysis - Abdreimova K.A.

7. Кулбаев А.Т., Кельдикулов Г.К., Сыдыков Н.Т., Талкыбаев Б.И., Казанкапов А.Б.Анализ состояния и эффективности системы международных соревнований проводимых в Республике Казахстан / Intl. scientific and practical. conf. «Innovations in education, physical culture, sports and tourism»: mat. - Almaty, 2020. - P. 229-232.

Contribution of the authors: the idea of the work, research, data collection and processing, writing articles –Sydykov N.T.; consulting and editing of articles -

Kulbaeyev A.T.; preparation of material for theoretical analysis - Keldikulov G.K.,
Talkybaev B.I., Kazankapov A.B.